

„Úgy halt meg szegény, hogy rádőlt a saját szemete” – minden munkánál darázsfészekbe nyúlnak az extrém takarítók

Imre Erika extrém takarítással foglalkozik. Ő az, aki oszló hullák után takarít, több köbméternyi szeméthegeyektől szabadít meg lakókat, de dolgozott már bordélyházként üzemelő ingatlanban is. Ismeri a mindenki elől elzárt életeket, látja, amit az emberek szégyellnek, mégis a legféltettebb kincsüknek tartanak: a szemetüket. Rendkívül nehéz munkájában segíti, hogy a sokak által megvetett embereket ő nem eltaszítani, hanem megérteni akarja. Sok évnyi extrém takarítás után küldetésévé vált, hogy a zárt ajtók mögötti életeket láthatóvá tegye.

Ha **Imre Erika** azzal kezd egy mondatot, hogy „volt egy olyan munkám...” – szinte biztos, hogy elképesztő történetet mesél. De látott már annyira durva dolgokat is, amelyekről inkább egyáltalán nem beszél.

Erika sok éve foglalkozik extrém takarítással. Olyan nem mindennapos szennyeződések és hulladékok eltüntetését végzi, amely speciális tudást, vegyszereket, eszközöket igényel. A galambürülék-takarítástól kezdve a hatóságilag elrendelt kényszertakarításon át egészen a balesetek és halálesetek utáni lakástakarításig terjed a portfóliója. Hívják társasházak képviselői, családsegítők, segélyszervezetek vagy rokonok, szomszédok. Azt mondja, egy dolog fűzi össze a munkákat: mindegyik eset más, és mindegyik mögött egy külön élettörténet áll.

Munkájának köszönhetően olyat is lát, amit talán senki más, és amit az adott ház vagy lakás lakója maga is eltitkolna. Lakásokban felhalmozott szeméthegey, bútorok között szaladgáló rágcsálók, évtizedekig gyűjtött tárgyak tömkelege, fekália, maszkon keresztül is áthatoló szagok. Erika és csapata előtt azoknak az embereknek az ajtói is kinyílnak,

akik egyébként – sokféle okból – nem akarják, hogy bárki beelásson az életükbe. Erika szerint komoly probléma van a magyar társadalomban. Terve is van arra, hogy láthatóvá tegye azokat, akik a négy fal között elképesztő higiéniai körülmények között élnek.

IMRE ERIKA FELVÉTELE

Nem csak takarítás

Erika a [Káoszirtókat](#) 2019-ben alapította. Kisfia születése után nehezen talált állást, ezért elhatározta, olyan munkát szerez magának, amiből egzisztenciát teremthet. Facebookon kezdte hirdetni, hogy takarítást vállal. Nem kellett sokat várnia az első ajánlatokra, és már takarítókarrierje elején szembesült azzal, hogy ez nem csak portörlesről, porszívózásról meg ablakpucolásról szól. Már a kezdettől mentális betegek életterét takarította, de sok hozzátartozó hívta demens, parkinsonos, Alzheimeres idősökhöz is. Az első igazán durvának számító munkájánál a rendőröket is ki kellett hívniuk, mert féltő volt, hogy rájuk támad a lakás birtokosa, aki előzőleg elmenekült a hatóságok elől, ám a takarításkor váratlanul hazaérkezett.

Amikor Erika belevágott az extrém takarításba, még kevesen dolgoztak ebben a szakmában. Aztán sokan úgy gondolták, hogy jó üzlet lehet.

„Mindenki azt hiszi, hogy takarítani bárki tud. Pedig nem így van. Minden egyes eset masszív darázsfészek” – mondja Erika, aki a saját bőrén tapasztalva tanulta meg, hogyan működik a választott szakmája. A takarítás csak a munka egyik, sokszor kisebbik része. A takarításnak van jogi és pszichológiai oldala is. „Többnyire beteg emberek lakásán

dolgozunk. Nincs olyan, hogy odamegyünk azzal, hogy »jó napot, jöttünk dolgozni«, és nekiállunk takarítani. Ennél jóval bonyolultabb a dolog” – állítja Erika. A munka eleve nem is a takarítással kezdődik, hanem az ügyintézésel: minden engedélynek, meghatalmazásnak meg kell lennie ahhoz, hogy egyáltalán beléphessenek a lakásba. Ha nincs meg a jogi háttér, Erikáék könnyen megüthetik a bokájukat.

Sarkalatos pont, hogy milyen jogcímen kérik a takarítást. Többnyire idős emberek hozzátartozói írnak, telefonálnak Erikának, vagy olyan örökösök, akik elhunyt rokonaik után akarják rendbe tenni az ingatlant. Társasházak képviselői is gyakran kontaktálnak Erikával azzal, hogy van egy lakó, akinél már tarthatatlan állapotok uralkodnak, és a helyzet már nemcsak a többi lakót zavarja, de közegészségügyi problémát is jelent. Erika szerint ilyenkor sokan leteszik a telefont, ő viszont elvállalja a munkát, csak legyen rendben minden engedély. Van még egy fontos feltétel: ne legyenek veszélyben munka közben.

FARKAS NORBERT / 24.HU

A pénz változó. Ha gyámhivatali gondnok keresi meg őket azzal, hogy a gondozottnak 300 ezer forintja van, akkor megnézik, mi fér bele a takarításba. Akad többnapos, milliós tétel feletti munkájuk is. Sokszor csak becsült árat tudnak mondani, mert többnyire takarítás közben derül ki, hogy nagyobb a munka annál, mint gondolták, és több konténerre lesz szükségük, ami megdobja a költségeket.

Az extrém takarítás kőkemény fizikai munka, és nem annyiból áll, hogy kipucolják a vécét, aztán már lépnek is. Sok lépcsőházban nincs lift, így fel-le lépcsőznek, miközben cipelik a szeméttel teli zsákokat, bútorokat, a fekáliás ágyakat. Sokszor a lakóközösség megvető pillantásait és beszólásait is el kell viselniük munka közben, igaz, gyakran kapnak dicsérő és támogató szavakat is.

A takarító munka része az is, hogy jegyzőkönyvet, videókat, fotókat készítenek az ingatlanban. Mindent dokumentálnak, mert nem lehet tudni, mikor lesz gyámhivatali eljárás, vagy éppen olyan dolgot találnak, ami miatt a rendőrségnek is szólni kell. Erikáék találtak már fegyvert, de nagy összegű készpénzt is – ilyenkor azonnal szólnak a megrendelőnek és a hatóságoknak is.

Nemcsak váratlanul felbukkanó fegyverek, hanem nehezen kezelhető lakók is gyakran okoznak nehéz perceket. Sokszor otthon tartózkodik az, akinek a lakását éppen takarítják.

A hozzátartozók, ismerősök persze azt mondják, hogy jámbor, kedves, nem lesz vele semmi gond, a légynek sem tudna ártani, de abban a pillanatban, ahogy hozzányúlunk a dolgaihoz, felmegy benne a pumpa. Feldühödik, esetleg rosszul lesz, de előfordul az is, hogy agresszívvá válik és támad

– magyarázza a munkája veszélyeit.

Nem ítélik, hanem megért

A takarítások nagy része valójában csak akkor kezdődik, miután eltüntetik a szemetet, márpedig a legtöbb munkájuk során valóságos szeméthegeket kell megmozgatniuk. Karrierje elején Erika még nem tudta, mi az oka annak, hogy sokan gyűjtögetnek és képtelenek kidobni dolgokat. Évek munkája, több pszichológussal és szakemberrel való beszélgetés után értette meg, hogyan működnek a „gyűjtögetők.”

Ami másnak értéktelen, az nekik kincs. Többségük megjárta a világháborút, átélte 56-ot, és megtapasztalta, milyen az, amikor mindent elveszít. Onnantól, hogy birtokolnak valamit, elkezdnek ragaszkodni hozzá. Nem dobják ki, mert mi van, ha megint elveszítenek mindent, és nem lesz.

A megértés segíti Erikát abban, hogy olyan, tényleg extrémnek számító munkákat is elvállaljon, amiket más visszautasít. Ha tudja, miért van az, hogy már az előszobából nem jutnak tovább a szemét miatt, akkor nem fordul vissza, hanem társaival együtt elkezdik felszámolni a lomhalmokat. Lassan tisztul a kép, míg végre eljutnak egy ablakig, amit ki lehet nyitni.

Az ablaknyitás kulcsfontosságú. Sok helyen évekig nem szellőztetett a lakó. Olyan szagok vannak, hogy a védőmaszkon is áthatolnak.

Takarítottak olyan idős férfinél, aki 40 évig gyűjtött gyakorlatilag mindent. Semmit nem dobott ki, papírkupacokon aludt. Egy másik lakásban újra becsomagolt üres bonbonos dobozok álltak halomban. Volt olyan munkájuk, hogy 2–3 köbméternyi szemetet szedtek össze egyetlen szobában, és olyan is előfordult, hogy évtizedek alatt felhalmozott 65 köbméternyi szeméttől és lomtól kellett megszabadulniuk egyetlen lakásban. Ott az első nap két konténernyi szemetet ürítettek ki, csak ezután nem tudtak eljutni az előszobából a konyháig.

A szeméttől való megszabadulás után jöhet csak a takarítás, majd a fertőtlenítés. Sokszor nem is a munka nehéz, hanem az emberek kezelése. Bár az amerikai videóknak azt mutatják, mennyire örülnek a lakók, ha kitakarítják a lakásaikat, és látványos előtte-utána képekkel kápráztatják el a nézőket, Erika hamar megtanulta, hogy a valóságban az emberek, főképp azok, akik évekig gyűjtögettek, nem így működnek. Örömről szó sincs: amikor meglátják a kincseiktől megszabadított lakásukat, kiakadnak, és úgy érzik, mintha kirabolták volna őket.

„Sértett emberekké válnak. Nem értik, miért dobtuk ki a csótányszaros cipőjüket, amikor az még jó volt. Szerintük földönfutóvá tettük őket, mert elvettük a cuccaikat.”

FARKAS NORBERT / 24.HU

Erika jól emlékszik, amikor egy segélyszervezet felkérésére takarított. Sok mindent kidobtak, de pótolták is azokat, hogy a rászorulóknak normális életük lehessen. Több

napig dolgoztak, több körben irtották a csótányt és ágyipoloskát. Ám, amikor visszajöttek a lakók, nem azt nézték, hogy mi van, hanem azt, ami nincs. Elhordták mindennek a takarítókat, gyakorlatilag elkergették őket. Erikának ez nagy pofon volt. Akkor határozta el, hogy minden esetben meg kell húzni a határokat.

Persze a drámai helyszínek megérintik őket is, ahogy Erika fogalmaz: „finom sokkot kapnak”, amikor belépnek. Sok idejük nincs a hosszú szemlélődésre, nem lamentálnak sokat, inkább cselekednek, hogy minél gyorsabban kezdjék el a szemét felszámolását. A tapasztalat is sokat segít – ha megkapják azt az információt, hogy egy idős, demens emberhez mennek takarítani, akkor szinte biztos, hogy a rengeteg hulladékön kívül műszaki problémák is várják őket, például dugulás. Ilyenkor nemcsak szakembert kell hívni, de a takarítóknak meg kell oldaniuk a vizelet és a széklet összegyűjtését is, ami védőfelszerelésben és maszkban is embert próbáló feladat.

Azt sem volt könnyű kezelni, amikor egy bordélyházként üzemelő lakásban takarítottak, és a bútorok alól 12–16 éves gyerekek igazolványai kerültek elő.

Vagy amikor a Káoszirtókat egy oszló hullá után takarítással bízták meg. Egy idős nő hunyt el, Erika pedig a takarítás közben megtalálta az asszony naplóit, amiket elkért és olvasott. Kiderült belőlük, miért nem látogatta a nőt a négy gyereke, még úgy sem, hogy közel laktak hozzá. Valójában nem akart szülni, csak a férje miatt vállalt be négy gyereket.

„Nem szerette őket, és ezt le is írta. Nem érzett semmit, amikor bántotta a gyerekeit. A sok lehetőség elvesztegetése, a »nem« szó kimondásának a visszafojtása, és az a rengeteg megbánás mind ott volt a lapokon” – meséli Erika.

Kiborítani a szaros bilét

Nemcsak azzal próbál segíteni az elzárva, gyakran borzasztó higiéniai körülmények között élő időseknek és hozzátartozóiknak, hogy csapatával kitakarítja a lakásukat. Orvosokkal is beszélgetve nyilvánvalóvá vált, hogy a probléma valós. A lakásokban gyakran másfél órába telik csak az, hogy eljussanak a segítségre szoruló idős emberhez, és kivigyék a lakásból, mert akkora szeméthegek veszik őt körül.

Hogy mennyire nincsenek látótérben a négy fal közé bezárt idősek, arra akkor jött rá, amikor egy gerontológiai konferencián hallgatta az előadásokat az önkormányzatok által az időseknek szervezett programokról. Merthogy azok az idősek, akiknek a lakásába Erika belép, sehova nem járnak. Nemhogy nyugdíjas klubba, de még háziorvoshoz sem.

IMRE ERIKA FELVÉTELE

Elhatározta, hogy belevág egy kutatásba, amelynek segítségével feltérképezi azoknak az életkörülményeit, akik nincsenek a szociális ellátórendszer látóterében. Statisztika hiányában fogalmunk sincs, hogy hányan lehetnek azok a „láthatatlan emberek”, akik szörnyű higiéniai állapotok között élnek. Erika családsegítőkkel, szakemberekkel, házi segítségnyújtó szervezetekkel venné fel a kapcsolatot, hogy velük együtt dolgozza ki az anonim kutatás részleteit.

Van egy másik elképzelése is arról, hogyan tegye láthatóvá a problémát. A takarítás helyszíneire gyakran kíséri el egy profi filmes csapat. Erika egy olyan dokumentumfilmsorozatot szeretne forgatni, amiben nemcsak a takarítás menetét mutatná be, hanem szakértők segítségével azt is, hogy azok az emberek, akik most rettenetes körülmények között élnek, hogyan sodródhattak el a jelenlegi helyzetig.

Reméli, ha ezek a tervei megvalósulnak, az emberek nyíltabban mernek majd beszélni arról, hogy a szüleik, rokonaik, szomszédaik milyen problémákkal küzdenek. Olyan témákat szeretne kiszabadítani a szégyen és a tabu fogságából, mint a demencia, a mentális betegségek és az alkoholizmus.

„Ki kell borítani a szaros bilit, mert csak így lehet elkezdni beszélni arról, hogy számos család és a társadalom milyen helyzetben van, és talán a hasonló gondokkal küzdők segítenek majd egymásnak. Egyelőre azonban a szégyen mellett a közöny a meghatározó” – mondja Erika.

Mivel a Káoszirtók az egész országban vállalnak extrém takarítást, rálátása van arra is, milyen a helyzet Budapesten kívül. Azt mondja, túlnyomórészt értelmiségi emberekhez hívják őket. „Sokaknak degradáló a takarítás, ezért inkább meg sem csinálják. Úgy nőttek fel, hogy kitakarított a cseléd, a bejárónő, ezért ő ilyet nem csinál, és így élt évtizedekig.”

Erika szerint a városi bérházakban a legnagyobb a probléma, a vidéki kertes házaknál jobban figyelnek arra, hogy ne legyen sok szemét, mert azt más is láthatja. A társasházi lakásokban és a panelekben nincs udvar, csak ablak, el lehet rejteni a szemetet a falak között. De a közöny is nagyobb a nagyvárosokban – rengeteg az olyan problémás ember, akivel senki sem foglalkozik, a hatóságok sem, még akkor sem, ha bejelentették őket.

„Egyszer egy oszló holttest után kellett takarítanunk. Úgy halt meg szegény, hogy rádőlt a saját szeme. 3–4 hétig volt a szeméthegey alatt. Annyira megromlott a kapcsolata mindenkivel, hogy még a szomszédjai sem figyelték, mi van vele. Addig feküdt a saját szeme alatt holtan, amíg már iszonyú bűdös kezdett lenni. Csak ekkor vették észre a szomszédok, hogy baj van.”

FARKAS NORBERT / 24.HU

Bár számos extrém helyzettel találkoztak már, néha Erikáék is értetlenül állnak egy-egy eset előtt. Jártak például egy gamer srácnál, aki egyszer csak rosszul lett, és lefordult a székről. Erikáéknak a szobáját kellett kitakarítaniuk. A szülők sem sejtették, hogy milyen állapotok uralkodnak a saját gyereküknél. Mivel a fiú nem akarta megszakítani a játékot,

nem járt ki a vécére, inkább a pizzás és az energitalos dobozokba ürített. A szülők azt mondták, nem akarták zavarni a fiukat.

„Amikor már ilyen szűk környezetben, egy jól szituált családban sem foglalkoznak azzal, hogy mi történik a gyerekekkel, mit várunk a tágabb környezettől?” – teszi fel a kérdést Erika.